

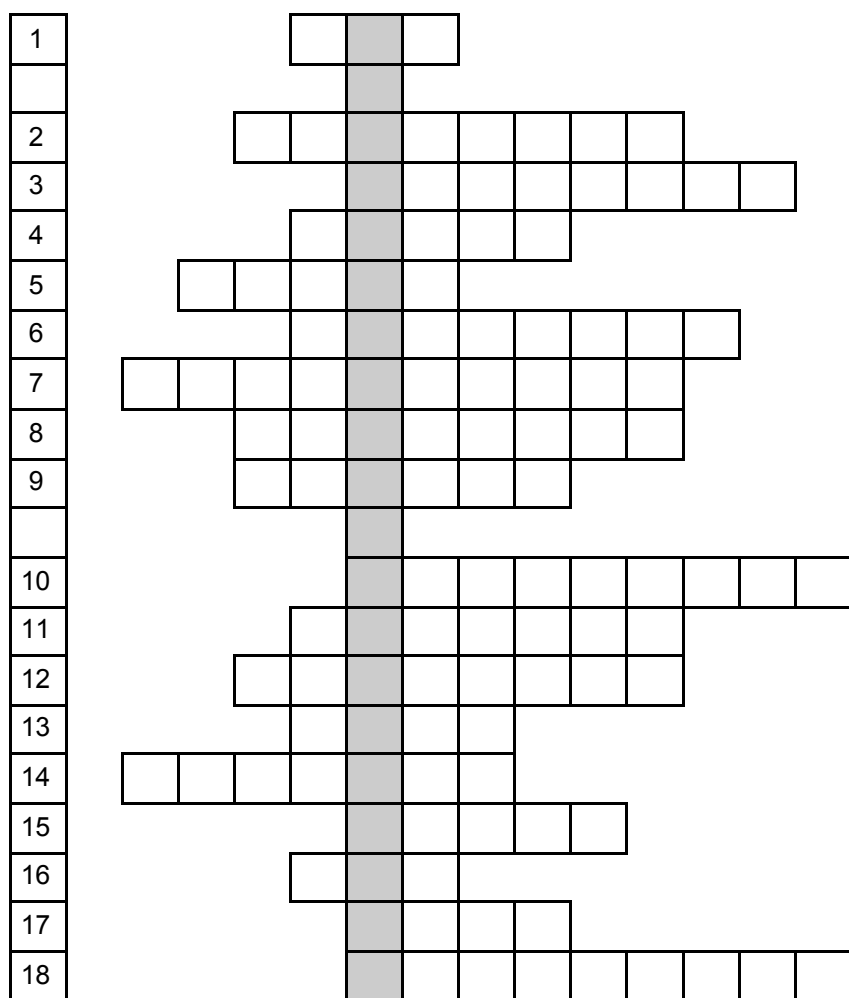
Včelísek 1/2021

Vítám vás při čtení i řešení úloh v prvním čísle dalšího ročníku časopisu Včelísek, který je určen nejen pro členy včelařských kroužků mládeže, ale také pro všechny milovníky přírody.

Doplňovačka

V žádné čísle nesmí chybět doplňovačka. V současné době v tajenkách vychází jména filmů, ve kterých se objeví něco, co je společného se včelami a včelařstvím.

V ději pohádky, která vyjde v dnešní tajence se včely přímo neobjevují. V jedné ze scén jsou vidět v pozadí starší typy úlů. Název filmu je však trochu jiný.

1. Nebezpečné bakteriální onemocnění včelího plodu.
  2. Alkoholický nápoj z medu.
  3. Onemocnění včel, které je způsobeno roztočem.
  4. Včela, která je schopná klást oplozená vajíčka.
  5. Vchod do úlu.
  6. Patro úlu.
  7. Složitý cukr, který způsobuje rychle krystalující med, který se velmi špatně vytáčí a včely ho nedokáží strávit.
  8. Žláza včely, která produkuje krmnou kašičku pro včelí larvy.
  9. Včelí jed (latinsky).
  10. Vosková deska, ze které se motají svíčky.
  11. Jeden ze tří druhů včely medonosné v úle, který je schopen opylovat a donášet do úlu nektar a pyl.
  12. Poslední vývojová fáze včely medonosné.
  13. Náš národní strom.
  14. Předmět, který matka "vkládá" do buňky plástve.
  15. Vývojové stádium před vylíhnutím včely.
  16. Polní plodina, která poskytuje včelám zejména pyl. Z jejích semen se například připravují náplně do buchet a koláčů.
  17. Látka, která se míchá do vody a dodává včelám po medobraní.
  18. Včelí "krev".
-

Kvízové otázky

Kvízové otázky bývají jednou z hlavních částí různých soutěží. Proto si je zde také procvičujeme.

1. Bezžihadlé včely žijí také na poloostrově Yucatan. Ve kterém státě se tento poloostrov nachází?
  - a. Mexiko
  - b. USA
  - c. Kostarika
2. Které látky mohou včely nalézt na rostlinách? (Uveďte všechny správné odpovědi.)
  - a. nektar
  - b. vodu
  - c. pyl
3. Ve kterém světadíle nenalezneme včelu medonosnou?
  - a. v Asii
  - b. v Americe
  - c. v Africe
  - d. na Antarktidě
4. Co **nepatří** mezi tři hlavní části včely medonosné?
  - a. hlava
  - b. hrud'
  - c. trup
  - d. zadeček
5. Která z nemocí včel je způsobena prvokem?
  - a. varroáza
  - b. nosematóza
  - c. tumidóza
  - d. moc včelího plodu
6. Ve kterém včelařském období převážně krmíme včely?
  - a. na jaře
  - b. v létě
  - c. v podletí
  - d. na podzim
7. Která z rostlin nekvete bíle?
  - a. sněženka podsněžník
  - b. bledule jarní
  - c. podběl lékařský

Včelískova angličtina

Dnes si procvičíme minulý čas prostý (past simple tense).

Doplňte slovesa v závorkách podle toho, co jste o vánočních prázdninách dělali, nebo nedělali.

1. I _____ a candle of bee wax. (to make)
  2. I _____ honey. (to eat)
  3. I _____ a honey cake. (to bake)
  4. I _____ bee hives. (to see)
  5. I _____ a cup of milk with honey. (to drink)
-

Ze života mravenců

V České republice žije přes 100 druhů mravenců. Mravenci i včely se zajímají o mšice. Mšice produkují sladkou šťávu - medovici - kterou vylučují ze svého těla během metabolismu. Včely i mravenci mají tuto sladkou šťávu v oblibě. Včely jí sbírají a "vyrábějí" medovicový med. Mravenci však šli ještě dále a vytvořili si s mšicemi úzký oboustranně výhodný vztah. Chrání je, pečují o ně, přenášejí je za lepší potravou. Někdy (zejména na jaře) pak i nějaké mšice zkonzumují jako zdroj bílkovin.

Se včelami mají ale mravenci více věcí společných. Pokuste se je objevit v následujících kvízových otázkách.

1. Spolu se včelami patří mravenci do stejného řádu. Jakého?
  - a. rovnokřídlí
  - b. blanokřídlí
  - c. stejnokřídlí
2. Jakým způsobem může mravenčí královna ovlivnit pohlaví potomků?
  - a. Pohlaví ovlivnit nemůže. Je to zcela na náhodě jako u savců.
  - b. Z oplozených vajíček se líhnou samečci, z neoplozených samičky.
  - c. Z oplozených vajíček se líhnou samičky, z neoplozených samečci.
3. Jak se mravenčí královna oplodňuje?
  - a. Samečkové oplodní královnu pouze jednou během snubního letu.
  - b. Královna létá k oplodnění každý rok na jaře.
  - c. Samečkové oplodňují královnu přímo v mraveništi.

Během řezání polen jsme narazili na “mraveniště” v kládě. Je to důkazem, že mravenci mohou přispívat k “likvidaci” spadlých stromů i pařezů.

Na druhou stranu dokáží mravenci včelám i škodit. Mohou se zabydlet pod střechou úlu a ničit polystyrénové utěplivky. Mohou odnášet mrtvé roztoče a zkreslovat tak jejich spad. Mohou včelám krást i zásoby medu. Proto je třeba bránit úl před mravenci.

Z řeckých bájí a pověstí

Včely fascinovaly lidi již před mnoha tisíci lety. Snažili se jejich vznik různé vysvětlit. Jedno z vysvětlení najdeme i v řeckých bájích.

Bůh Aristaeus, který byl synem boha Apolla, býval považován za prvního včelaře. Chovat včely ho naučily nymfy matky Země Gaii. Podle legendy se Aristaeus zamiloval do ženy Orphea, Euridice, během její procházky přírodou. Ta spěchala od Aristea pryč, aby unikla této nechtěné pozornosti. Nevědomky však při tomto běhu šlápla na jedovatého hada, který ji uštknul a zabil.

Za trest nymfy zničily Aristateovi vzácné včely.

Aby si Aristaeus nymfy udobřil a mohl opět mít včely, musel obětovat 4 býky a 4 jalovice. Jejich mrtvoly pak musel nechat v zeleném háji po devět dní jako oběť.

Po této době začaly zázračně z mršin zvířat vylétat včely. Aristaeus tak mohl opět začít včelařit a poté předat své včelařské schopnosti lidem.

Tato víra, že včely vznikly z mršin zvířat, přetrvala staletí.

Z mršin zvířat opravdu opravdu může vylétat hmyz podobný včelám - pestřenky. Larvy některých druhů pestřenek se totiž mohou živit tlejícím se masem mršin a po vylíhnutí ve větším množství vylétají ven. Při pohledu na vyletující pestřenky to může vypadat, že z mršiny vylétává roj včel.

Pestřenka - zdroj obrázky Pixabay

Vybraná řešení

Doplňovačka

[illegible]

Kvízové otázky

1. Bezžihadlé včely žijí také na poloostrově Yucatan. Ve kterém státě se tento poloostrov nachází?
  - a. **Mexiko**
  - b. USA
  - c. Kostarika
2. Které látky mohou včely nalézt na rostlinách? (Uved'te všechny správné odpovědi.)
  - a. **nektar**
  - b. **vodu**
  - c. **pyl**
3. Ve kterém světadíle nenalezneme včelu medonosnou?
  - a. v Asii
  - b. v Americe
  - c. v Africe
  - d. **na Antarktidě**
4. Co **nepatří** mezi tři hlavní části včely medonosné?
  - a. hlava
  - b. hrud'
  - c. **trup**
  - d. zadeček
5. Která z nemocí včel je způsobena prvokem?
  - a. varroáza
  - b. **nosematóza**
  - c. tumidóza
  - d. moc včelího plodu
6. Ve kterém včelařském období převážně krmíme včely?
  - a. na jaře
  - b. v létě
  - c. **v podletí**
  - d. na pozim
7. Která z rostlin nekvete bíle?
  - a. sněženka podsněžník
  - b. bledule jarní
  - c. **podběl lékařský**

Včelískova angličtina

Doplňte slovesa v závorkách podle toho, co jste o vánočních prázdninách dělali, nebo nedělali.

1. I **made / didn't make** a candle of bee wax. (to make)
2. I **ate / didn't eat** honey. (to eat)
3. I **baked / didn't bake** a honey cake. (to bake)
4. I **saw / didn't see** bee hives. (to see)
5. I **drank / didn't drink** a cup of milk with honey. (to drink)

Ze života mravenců

1. Spolu se včelami patří mravenci do stejného řádu. Jakého?
  - a. rovnokřídlí
  - b. blanokřídlí**
  - c. stejnokřídlí
2. Jakým způsobem může mravenčí královna ovlivnit pohlaví potomků?
  - a. Pohlaví ovlivnit nemůže. Je to zcela na náhodě jako u savců.
  - b. Z oplozených vajíček se líhnou samečci, z neoplozených samičky.
  - c. Z oplozených vajíček se líhnou samičky, z neoplozených samečci.**
3. Jak se mravenčí královna oplodňuje?
  - a. Samečkové oplodní královnu pouze jednou během snubního proletu.**
  - b. Královna létá k oplodnění každý rok na jaře.
  - c. Samečkové oplodňují královnu přímo v mraveništi.